

ВОЛОДИМИР АРЕНЕВ

СПРАВА
ПРО ЗУХВАЛЕ
ВИКРАДЕННЯ
ПТАШЕНЯТ

НАМАЛЮВАЛА
ЛІНА КВІТКА

Розпáчливий крик із кущів

Усе почалося зі зламаного годинника. Через те, що той не забамкав, пан Єнот прокинувся на годину пізніше й мусив поспішати до школи, не поснідавши.

Він забіг до класу останнім, щойно пролунав дзвоник. Усі місця були зайняті, вільним лишалось тільки одне — за столом учителя.

Пан Єнот поклав на підвіконня свій рюкзак і вийняв планшет.

— Усім привіт! — сказав він. — То що, почнемо? На чому ми позавчора зупинилися, на якому розділі?

Пан Єнот страшенно любив читати. Він читав будь-де: у ліжку й у садку, у фунікулéрі* та в човнику, під час сніданку й після вечері. Більше за читання він любив тільки дві речі: обговорювати із друзями прочитане та вигадувати власні історії.

Працював пан Єнот учителем

* Фунікулéр — залізниця з канатною тягою для перевезення пасажирів на крутих підйомах і спусках.

літератури, а вечорами писав детективні романи. Однак сам він ніколи не мав справ зі злочинцями. Принаймні, до цього дня.

Після уроків пан Єнот нарешті поснідав. А потім, щоб не гаяти часу, одразу й пообідав. Посидівши над річкою й поміркувавши над тим, як викрасти зі скарбниці корону, він зробив кілька нотаток. Потім привітався з паном Бобром, поліцейським, і рушив до годинникаря віддати в ремонт зламаний годинник, з якого почалася ця історія. А щоб трошки скоротити шлях,

пан Єнот попрямував навпростець через Зміїний ліс.

Він ішов не надто швидко, але й ніде не затримувався, щоб устигнути повернутися до вечері. Але коли почув із хащі тоненький голосок, зупинився. У гущавині хтось тихо-тихо плакав. І здавалося, цей хтось безнадійно безпорадний.

— Ох, — сказав сам собі пан Єнот, — я про це напевно шкодуватиму.

Він подумав, що справжній злочинець саме так міг би заманювати своїх жертв. Проте вирішив

занотувати цю ідею згодом, а поки все-таки поспішив на допомогу.

Сяк-так він продерся крізь хащі й бурелом*. Кущі тут росли щільно й були такі гострі та колючі, що якоїсь миті пан Єнот всерйоз почав розмірковувати, чи не зайвим був той останній шматочок яблучного пирога.

Нарешті він проломився крізь чагарник — і під зламанною сосною, у тіні широченного листа папороті побачив лисе пташенятко, дрібне й безпорадне.

*Бурелом — сильний вітер (ураган), що ламає дерева в лісі; повалені бурею дерева.

— Привіт! — сказав він. — Мене звать пан Єнот. А тебе?

Пташенятко лише перелякано на нього подивилося. Схоже, воно тільки-но проклінулося та ще не вміло толком розмовляти. За кілька секунд пташеня почало якнайширше розтуляти дзьобик

і стиха вигукувати одне-єдине слово, якому вже навчилося:

— Їсти! Їсти! Їсти!

Пан Єнот розгубився. Він знав, як можна отруїти королівських музик і як поцупити з-під носа в досвідчених слідчих важливі докази. Він вивчав історію таємної секти душителів і звичаї архітекторів узбережжя Останньої Кістки. Але чим годувати пташеня, яке загубилося посеред лісу?

А пташеня вигукувало своє «Їсти!» дедалі тихіше. Здавалося, воно втрачає сили...

Пан Єнот зітхнув і взявся до справи. Він роззирнувся навсібіч, але гнізда не помітив. Проте вгледів величезну волохату гусеницю, яка цілеспрямовано надгризала листочок за листочком. Пан Єнот хотів ухопити її та запропонувати

малому, однак щойно торкнувся волосин гусениці — з розпачливим вигуком відсмикнув руку.

Його пальці наче обпекло вогнем. Він потрусив рукою та вирішив, що не годуватиме маля абічим. Пан Єнот відломив шматок старої кори й обережно поклав на неї пташеня. Пригорнув його до себе, щоб не поколотити об гілля, і вже збирався пірнути в хащі.

Аж раптом почув за спиною:

— Штій! Лапи вгору, жлодюго!

Невідомий зл'одій

Пан Єнот здивувався та навіть трохи образився.

— Перепрошую, однак я цього не робитиму, — твердо промовив він. — Бо ж пташенятко впаде.

Своєю відповіддю він явно збив невідому пані поліцейську з пантелику.

— Яка жухвалішть! — процвірінькала вона за спіною в пана Єнота

і вдарила його чимось гострим у потилицю. — Негайно поверни наше маля на місце!

Пан Єнот вирішив, що не братиме образ близько до серця, мовчки нахилився та поклав шматок кори з малям на траву. А потім — нарешті озирнувся.

Він побачив невеличку пташку, яка пурхала перед його носом і вочевидь намірилася вдарити пана Єнота ще раз. Це була ніяка не поліцейська, а господиня гнізда, з якого випало пташеня. У дзьобі пташка тримала жирного гедзя,

тому й не виговорювала деяких звуків.

— Боюся, сталася прикра помілка*, — зауважив пан Єнот.

Він пояснив, що не збирався викрадати малюка, лише хотів нагодувати. Пташка тим часом метнулася до дитинки й кинула ґедзя їй до рота.

— Вибачте, — промовила пташка, умостившись на гілці. — І дякую за уважність. Зачекайте тут хвильку.

Пан Єнот не встиг і слова

*У деяких словах буває два правильні наголоси.

сказати, а вона вже полетіла й кинула його сам на сам з малям. Пташеня пожвавішало після обіду й вигукувало «їсти! їсти!» помітно голосніше.

Пан Єнот всерйоз розмірковував про те, чи не доведеться йому самому ловити мух і метеликів, коли до старої сосни прилетів такий само сірий тато малюка. Він кинув дитинці до рота гусеницю (не волохату, а звичайнісіньку) і вигукнув:

— Дякую, дякую! Дружина вже розповіла про ваш достойний

вчинок! Не знаємо, як вам і віддячити!

— Я, власне... — почав був пан Єнот, однак і сірий тато вже кудись гайну́в собі.

Натомість повернулася мама й повідомила, що це так мило з боку пана Єнота погодитися на їхню пропози́цію та подбати про малят.

Пан Єнот навіть не спитав, що то за пропози́ція, а замість мами перед ним знову вимахував дрібними крильцями тато.

— Може, — гукнув він пану Єноту, — ви навіть знайдете злочинця?

Батьки пташенята так і літали туди-сюди, принісши раз за разом нову здобич і на два голоси пояснюючи, що сталося.

А було так: до гнізда пана та пані Сірих Мухоловок навідалася біда. Спершу з гнізда хтось украв одне з яєць. Не встигли батьки огівтатися від горя, як наступного дня щезло ще одне. А тепер-от — ледве не загинуло пташеня.

Усіх куниць і ласок вигнали зі Зміїного лісу давним-давно.

Та схоже було на те, що якась таки повернулася. А значить, у небезпеці опинилися всі пташенята з усіх гнізд. Бо ж злодійка, як це в них заведено, безжально нищитиме

малят одне за одним. І нічого її не зупинить.

Самі Мухоловки пильнувати гніздо не могли. Вони мушили постійно приносити дітям нових і нових комах, не маючи на відпочинок ані хвилики. Навіть із паном Єнотом вони розмовляли по черзі, у паузах між полюванням на мух і бабок. Це не дуже допомагало йому второпати, що й до чого, але головне він зрозумів.

Виходило так, що пан Єнот лишився єдиною надією для малюків.

Пташеня випало з гнізда нещодавно, а значить, злódійка — куниця чи ласиця — була десь поряд. І напевно чатувала на здобич.

Знайти її та запобігти наступним злочинам міг тільки він, він один.

Пан Єнот із сумом подумав про годинникаря, до якого сьогодні точно не встигне. Але ж не міг він відмовити двом охопленим рóзпачем батькам!

Та й ідея розслідувати справжній, не вигаданий злочин здалася йому привабливою...

Висновки та докази

Пан Єнот повернув знайдене пташеня до гнізда, облаштованого у вузькому дуплі. Йому довелося проявити неабіяку спритність, щоб видертися туди, притримуючи одною лапою маля. (Чомусь від героїв його історій це вимагало набагато менших зусиль.)

У гнізді малого зустріли його брати та сестри. Однак вони були

не дуже захоплені поверненням пташеняти. Пану Єноту здалося, що їх турбувало тільки одне: «Їсти! Їсти!».

Уже спускаючись, пан Єнот помітив щось світле в кущах з іншого боку сосни. Це були шматочки шкаралупи — жовтувато-зеленуватої, з іржа́стими плямочками.

Пан Єнот вирішив поки нічого не казати батькам. Натомість узявся розпитувати їх, чи не бачили вони останніми днями чогось дивного.

Пані Сіра Мухоловка зауважила: коли будували гніздо, їй здавалося, наче хтось спостерігає за ними.

— Нісені́тниці! — пхикнув її чоловік. — Хто би гаяв на це свій час?

Пан Єнот покивав, занотував у блокноті «Зло́дій готувався заздалегідь» і поставив знак питання. Нижче він написав «Докази», двічі підкреслив, сховав блокнот і взявся шукати сліди злочинця.

Під папороттю, де пан Єнот знайшов пташеня, трава була прим'ята, а на землі лежало кілька крихт. Поряд, на одному зі шпичаків на кущах, висіла нитка.

Крихти підозріло пахли яблучним пирогом. Пан Єнот уважно дослідив вміст власних кишень і знайшов точнісінько такі самі крихти та маленьку дірку.

Після невеликих роздумів пан Єнот дійшов до беззаперічного висновку: крихти в'їсипалися з його власної кишені, поки він дерся крізь хащі.

А от біля шматочків шкаралупи на пана Єнота чекали цікавіші, хоча й малопривабливі докази. Це було кілька округлих грудок. Пан Єнот підняв одну й тільки тоді збагнув, із чого вона складається.

Це були кістки та хутро, очевидно, кимось перетравлені.

Він згадав слова пані Мухоловки: «Мені здавалося, за нами весь час хтось спостерігав». І мимоволі глянув угору, на верхівки дерев. Хоча був кінець весни, пан Єнот відчув, як мороз пробирається під його жилетку та під густе хутро.

Хтось великий і вухатий сидів на верхівці старого дуба й дивився на пана Єнота чорними страшними очиськами.

Несподіване прохання

— Шановний добродію, — сказав пан Єнот, — чи можна вас попросити про послугу?

У відповідь з дуба пролунало протяжне «Гу-у-у!».

Якби пан Єнот почув це «Гу-у-у!» на кілька секунд раніше, він точно не насмівся би заговорити до незнайомця. А ймовірніше за все чкурнув би якнайдалі, покинувши навіть улюблений годинник.

Тепер тікати було пізно.

Великий і вухатий хтось змахнув крилами й безшумно спустився на одну з нижніх гілок. І сів так, щоб дивитися своїми чорними очиськами просто в очі пана Єнота.

— Слухаю, — сказав хтось, настовбурчивши вуха. — Чим я можу бути корисною?

— Пані Сово... Е-е-е... Я хотів спитати, власне, чи не знаєте ви... — пан Єнот дещо розгубився. Зблизька Вухата Сова (а це була саме вона) не така вже й страшна. Вона навіть виявилася меншою

за нього, проте все одно дивилася надто прискіпливо.

— Чи не знаєте ви, що це? — нарешті спитав пан Єнот. І показав їй свою зловісну знахідку.

— Це погádка, — спокійнісінько відповіла пані Вухата Сова. — Деякі *смако́лики* погано перетра́влюються, особливо їхні кістки й ху́тро. Тоді їх слід відригну́ти, щоб потім не було проблем зі шлунком. Про здоров'я, юначе, слід дбати змолоду, — додала вона дещо зверхнім тоном.

— О! Так-так, точно. Кістки та ху́тро, — пан Єнот кашлянув. — То виходить, це... хм... не пташині кістки? І шматочків шкаралупи тут теж немає? Розумієте, тут нещодавно стався злочин, і ми підозрюємо...

Пані Вухата Сова моргнула кілька разів.

— Мене, — сказала вона, — не цікавлять пташки, тим більше — їхні яйця. Інша річ — миші та полівки. Але якщо в лісі з'явився руйнівник гнізд, це погано. Дуже погано. Чим я можу допомогти тобі, пане Єноте?

«Я про це напевно пошкодую, — подумав він. — Ох, і сильно ж пошкодую!..»

Але попросив:

— Якщо ваша ласка, можна переночувати у вашому гнізді, пані Сово?

Нічний двобій

Гніздо пані Вухатої Сови колись було не її гніздом. Судячи з кількості воронячого пір'я, рік чи два тому тут жили зовсім інші господарі. Та нині в гнізді сиділо п'ятеро пухнастих совенят. І пан Єнот.

Щойно запав присмерк, подружжя Вухатих Сов вирушило на полювання, а пан Єнот лишився чатувати. З дуба йому чудово було

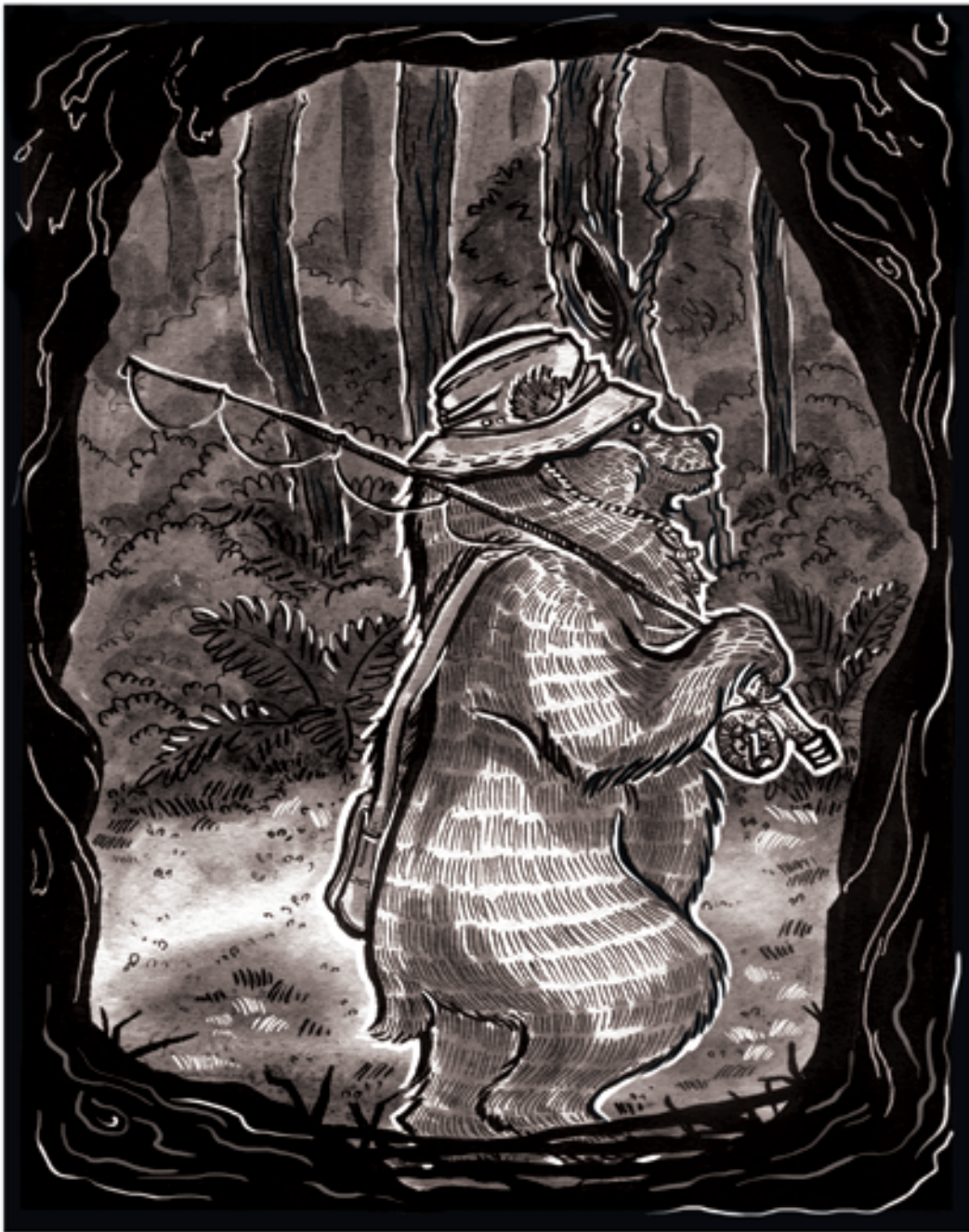
видно всохлу сосну та гніздо Мухоловок у вузькому дуплі. Пташенята поснули, їхні батьки перестали літати туди-сюди, шукаючи для малих здобич. Потомлені, вони також одразу задрімали. І ніхто, окрім пана Єнота, не пильнував гнізда.

Сповнений переживань день віснажив пана Єнота, тож він час від часу куняв. Тоді совенята починали тоненько свистіти й будили його. А одного разу, коли навіть свист не допоміг, найстарше вщипнуло його кривим дзьобиком.

Пан Єнот прокинувся — і побачив кремезну постать, яка сунула між кущів. Він почув гострий неприємний запах. Пан Єнот пригледівся та зрозумів, що це вийшов на прогулянку пан Ведмідь. Ішов він спокійно та впевнено, прямував собі просто до сосни з Мухоловками.

Серце пана Єнота якось непомітно втекло в п'яти, він аж спітнів.

«Але ж ні, — подумав він, — це нелогічно. Якби злодієм був пан Ведмідь, його би помітили. А якщо

навіть пан і пані Мухоловки цієї миті опинилися далеко від гнізда, чому би він покинув пташеня, свою здобич?»

Пан Ведмідь тим часом оминув суху сосну та покрокував собі далі. Певно, до річки, ловити рибу.

І щойно пан Єнот зітхнув з пол'єгшенням, як побачив вузьку та гнучку тінь, яка вислизнула з дупла на сусідньому буку. Тінь принюхалася й рушила по гілці, вправно ступаючи короткими лапами.

Тепер пан Єнот знав, що його здогади виявилися слухними!

Це була пані Куниця — одна з тих злодійок, які охоче ласували яйцями та пташенятами.

І нині вона кралася до сухої сосни. Певно, щоб завершити розпочате та знищити всю родину Мухоловок.

Саме в цю мить старше совеня, чи то від нудьги, чи з голоду, знову легенько скубнуло пана Єнота за хвіст і просвистіло. Пані Куниця на мить завмерла, дослухаючись. А потім одним вправним стрибком перескочила з бука на гілку дуба, якраз над совіним гніздом!

— Гадаю, — сказав їй тихо пан Єнот, — краще вам забратися звідси. І коли я кажу «звідси», я маю на увазі ліс, а не лише це гніздо.

— Хто це там? Невже пан Єнот? — посміхнулася пані Куниця. — Не знала, що ви завели сім'ю, а що вирішили збудувати гніздо — і поготів. Доволі оригінально, мушу визнати. Але безглуздо.

Вона говорила, з кожним кроком присуваючись ближче та ближче. Пан Єнот звернув увагу, які білі та гострі в неї зуби. І кігті, якими пані Куниця трималася за гілку.

Совенята, певно, теж це помітили й тепер сиділи тихо-тихо.

— Так чи інакше, — сказала пані Куниця, — не раджу ставати в мене на шляху. І сильніші за вас тікали! Що ви можете, сам, уночі,

супроти справжньої мислівиці? Не плутайте свої книжки із життям. І тікайте!

У гнізді було тісно, але пан Єнот повернувся так, щоб прикрити собою совенят.

— Гадаю, — сказав він, — ви маєте рацію. Сам уночі я мало що можу проти справжньої мислівиці. У книжці я би здолав вас легко й невимушено. А так — просто буду захищати малих, скільки зможу.

Пані Куниця нічого не відповіла на це. Тільки стрибнула на пана Єнота! Але він чекав цього

та знав, що буде боляче. І готовий був дати відкоша́.

Не встиг. Хтось великий безшумно промайнув у повітрі й підхопив пані Куницю, перш ніж вона торкнулася пана Єнота.

Крилата тінь зробила коло над гніздом... І полетіла кудись у пітьму з пані Куницею.

Ще одна така сама тінь приземлилася на краєчок гнізда.

— Дякую вам, пане Єноте, — сказала Вухата Сова. — Ви сміливіший, ніж мені здавалося.

Пан Єнот доволі нечемно пропустив повз вуха ці слова. Бо відчув, що йому потрібно терміново присісти й перевести́ подих.

«Добре, — подумав він, — що принаймні загадку викрадених

яєць і пташеняти розв'язано. Треба буде зранку сказати Мухоловкам...»

Тут він поглянув на всохлу сосну й побачив, як наступне пташеня випадає з дупла, просто в зарості папороті.

Побачив — і зрозумів, хто ж справжній злочинець.

Полагоджений годинник

Пташенят було четверо. Одне — те, якого вже вдруге пан Єнот витягав з-під папороті. Іще два — такі самі дрібні та голі, вони ледь почали обростати пухом. Четверте було рожеве та мало значно більше пуху. А ще на вигляд воно було якесь неправильне. Наче опинилося в цьому гнізді випадково.

Але пан Єнот уже знав, що це не випадково.

— Це, — сказав він сонним пану та пані Мухоловкам, — не ваша дитина. Я мав одразу здогадатися! Жоден із хижаків, який натрапив би на ваше гніздо, не зупинився б. Не кинув би пташеня, якщо вже витяг його з дупла, а закінчив би справу — поласував би ним. Але цьому малому потрібні не ваші діти — лише простір у гнізді. Він виштовхує їх із гнізда, бо не хоче ділитися ані сніданком, ані обі-

дом, ані вечерю. Справа в тому, що йому потрібно набагато більше їжі, ніж вашим дітям. Він і виросте вдвічі або й утричі більшим за вас.

— Зачекайте! А хто ж тоді стежив за гніздом, коли ми його будували? — розгубилася пані Мухоловка. — І звідки це маля тут узялося?

— Його підкинула пані Зозуля, яка й приглядалася, де ви будуватимете гніздо. Гадаю, брати й сестри цього малюка живуть зараз у гніздах інших пташок по всьому лісу.

— Викинувши для цього яйця та пташенят! — обурено вигукнув пан Мухоловка. — Ану ж бо й ми викинемо його з нашого гнізда! Йому тут не місце! Бо якщо залишимо — він рано чи пізно погубить наших дітей!

Пані Мухоловка не знала, що відповісти на це. Їй було шко́да Зозуленятка, яке так само кричало «Їсти! Їсти!», як і її власні малята.

— Наскільки пригадую, зозуленята становлять загрозу лише перші чотири дні, — зауважив пан Єнот. — Потім вони припиняють

викидати з гнізда яйця та інших пташенят. Але харчуватися їм потрібно часто, і їдять вони дуже багато.

Саме в цей момент по стовбуру повзла та сама волохата гусениця, об яку пан Єнот учора обпікся. Перш ніж він устиг попередити Мухоловок, вона заповзла до гнізда.

Голі Мухоловченята тільки відсахнулися від неї, а от Зозуленя спритно вхопило гусеницю й миттю проковтнуло.

— Як це йому вдалося?! — здивувався пан Єнот.

Мухоловки лише розгублено презирну́лися. А от пані Вухата Сова сіла поряд з ними на гілку та сказала:

— Кожен з нас має певні таланти, кожен певним чином утримує

рівновагу у світі. Зозулі підкидають свої яйця в чужі гнізда, але ж вони здатні знищувати волохату гусінь, із якою інші пташки не можуть упоратися.

— Ще скажіть, що і від Куниці була якась користь! — пхикнула пані Мухоловка.

— Звісно! Куниця стежить, щоб не розвелось забагато білок, змій, слимаків. Але, — додала пані Вухата Сова, — на майбутнє їй варто триматися подалі від цих країв.

Вони з Мухоловками взялися обговорювати, як разом про

це подбати. А пан Єнот тим часом витягнув з кущів свій годинник і зібрався йти додому. Сходило сонце, пригоди пана Єнота й так затяглися, а вдома на нього чекав сніданок.

От тільки голодне Зозуленя кричало та кричало, і пан Єнот зрозумів, що не може просто так розвернутися до нього спіною й піти.

— Ох, — сказав він самому собі вкотре за останню добу, — я ж напевно про це шкодуватиму. Точно шкодуватиму. Точно-преточно.

Епілог

Відтоді життя пана Єнота сильно змінилося. Усі в школі помітили, що він перестав запізнюватися на уроки та навіть дещо схуд.

А ті, хто бував у нього в гостях, зауважили, що тепер у годиннику пана Єнота живе справжня-справжнісінька Зозуля. Вона завжди точно вказує час і стежить, щоб на городі в її друга не було шкідливих комах.

Пан Єнот і далі працював учителем та писав книжки, однак тепер у нього з'явилося ще одне улюблене заняття. Час від часу до нього зверталися з проханням розв'язати якусь надто вже головоломну загадку. І він, щоразу зітхаючи та говорячи собі, що шкодуватиме, погоджувався та вплутувався в різні пригоди.

Хоча насправді жодного разу не шкодував про це.

Завдання

І. Яка на́чинка для пирога смакує панові Єноту найбільше? Щоб дізнатися це, розв'яжи головоломку. Спершу пригадай, що таке присудок і чим він відрізняється від підмета. Почали!

1. Перша літера присудка в реченні «Зло́дій готувався заздалегідь».
2. Перша літера присудка в реченні «Пан Єнот розгубився».
3. Третя літера присудка в реченні «Голодне Зозуленя кричало».
4. Третя літера присудка в реченні «Він забіг до класу останнім».
5. Третя літера присудка в реченні «У дзьобі пташка тримала гедзя».

Тепер впиши знайдені літери.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Готово!

II. У кожному з цих речень додалося одне слово, якого раніше не було в тексті. Знайди, будь ласка, ці зайві слова та викресли їх олівцем.

- А. Усіх куниць, лисиць і ласок вигнали зі Зміїного лісу давним-давно.
- Б. Пан Єнот повернув знайдене пташеня до гнізда, облаштованого у вузькому прямокутному дуплі.
- В. Пташенята поснули, їхні батьки перестали повільно літати туди-сюди, шукаючи для малих здобич.
- Г. Сходило сонце, пригоди пана Єнота й так затяглися, а вдома на нього не чекав сніданок.

Володимир Аренев

Київський письменник. У вільний від роботи час вигадує фантастичні світи. Любить подорожувати, і його історії подорожують разом із ним. Оповідання та повісті Володимира були перекладені англійською, французькою, німецькою, польською та іншими мовами. Найголовніші книжки: «Заклятий скарб», «Душниця», «Порох із драконових кісток» і «Відчайдушний боягуз».

Ліна Квітка

Ілюстраторка, народилася в Києві. Любить блискітки, єдинорогів і подорожі, захоплюється фотографією та історією моди. Ілюструвала «Альманах сучасної польської фантастики» та «Відчайдушного боягуза». За освітою — дизайнерка одягу, стилістка.

УДК 82-93:373.3
А80

Серія «Читальня»
РІВЕНЬ 3

Аренєв Володимир

А80 Справа про зухвале викрадення пташенят / Володимир Аренєв. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018. — 64 с. : іл. с. — (Серія «Читальня», рівень 3).

ISBN 978-617-

Пан Єнот працює вчителем літератури та знає про злочини й розслідування лише із книжок. Проте одного разу цілком випадково йому доводиться взяти на себе розслідування справи про викрадення пташенят. Робота детектива сповнена небезпек на кожному кроці. Чи вдасться панові Єноту залишитися живим і неушкодженим та ще й розплутати цю запутану справу? Невеличка повість Володимира Аренєва пропонує молодшим школярам не лише захопливий детективний сюжет, але й цікаві факти з життя тварин.

Серію «Читальня» адресовано учням початкової школи для самостійного читання чи опрацювання на уроках. «Читальня» має три рівні складності тексту. Серію розробили та апробували методисти НЦ «Мала академія наук України», експерти з дитячого читання.

УДК 82-93:373.3

Літературно-художнє видання
Серія «Читальня»
Рівень 3

Аренєв Володимир
**СПРАВА ПРО ЗУХВАЛЕ
ВИКРАДЕННЯ ПТАШЕНЯТ**

Для молодшого шкільного віку

Ілюстрації *Ліни Квітки*
Керівниця проекту *Тетяна Стус*
Головна редакторка проекту *Галина Ткачук*
Провідна редакторка *Юлія Каспарова*
Літературна редакторка *Юлія Підмогильна*
Технічне редагування, верстка
Олена Румянцева

З питань реалізації звертатися:
Харків, тел.: (057) 727-70-77;
e-mail: deti@ranok.com.ua

С786018У. Підписано до друку 30.06.2018.
Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Ubuntu. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 4,27.

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кибальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.

Для листів: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145;
e-mail: office@ranok.com.ua
Тел./факс: (057) 719-58-67.

ISBN 978-617-

© Аренєв В., текст, 2018
© Ткачук Г., завдання, 2018
© Квітка Л., іл., 2018
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2018